

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

621

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2000

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi nan ne (14)**.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** ina alama **sitini (60)**
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Eleza jinsi stadi ya kusikiliza inavyomsaidia mtoto kujenga stadi ya kuzungumza. (Hoja nne).

Stadi ya kusikiliza ni msingi imara unaomwezesha mtoto kujenga uwezo wake wa kuzungumza. Hapa kuna jinsi inavyosaidia:

Kwanza, **hujenga na kuongeza msamiati**. Mtoto anaposikiliza mazungumzo kutoka kwa watu wanaomzunguka—kama wazazi, walimu, na watoto wenzake—anakutana na maneno mapya kila mara. Maneno haya huhifadhiwa kwenye ubongo wake na baadaye huyatumia anapohitaji kuelezea mawazo, hisia, au mahitaji yake. Bila kusikiliza, benki yake ya maneno ingekuwa ndogo sana.

Pili, **hufundisha matamshi sahihi**. Lugha hujifunzwa kwa kuiga, na njia pekee ya mtoto kujua jinsi neno linavyotamkwa ni kwa kulisikia likitamkwa na wengine. Anaposikiliza kwa makini, anasikia sauti za herufi, lafudhi, na namna maneno yanavyounganishwa. Hii inamwezesha kuiga na hatimaye kutamka maneno kwa usahihi.

Tatu, **humsaidia kuelewa muundo wa sentensi**. Kupitia kusikiliza, mtoto hujifunza jinsi maneno yanavyopangwa kimantiki kuunda sentensi yenye maana kamili. Anasikia jinsi nomino, vitenzi, na viambishi vinavyotumika. Uelewa huu wa kimuundo, ingawa si wa kitaaluma, unamwezesha kutunga sentensi zake mwenyewe zilizo sahihi na zenye kueleweka anapozungumza.

Nne, **hufundisha kanuni za kijamii za mazungumzo**. Mawasiliano si maneno tu; yanahusisha kanuni kama vile kusubiri zamu yako ya kuzungumza, kutumia lugha ya heshima, na kuitikia ipasavyo. Mtoto anaposikiliza wengine wakizungumza, anaona kanuni hizi zikitekelezwa na hivyo kujifunza jinsi ya kushiriki kwenye mazungumzo kwa njia inayokubalika kijamii.

2. Ainisha sifa nne za mwalimu anayetumia mbinu ya usimulizi kufundisha lugha.

Mwalimu anayetumia mbinu ya usimulizi kwa ufanisi anapaswa kuwa na sifa zifuatazo:

Ubunifu: Mwalimu bora ni yule anayeweza kuifanya hadithi, hata kama ni ya kawaida, kuwa hai na ya kusisimua. Anapaswa kuwa na uwezo wa kubuni visa vidogo, kubadilisha baadhi ya matukio, au kutumia mifano inayolingana na mazingira ya watoto ili kuifanya hadithi iwe na mvuto na isichoshe.

Uchangamfu na Matumizi ya Viungo: Usimulizi mzuri unahusisha zaidi ya maneno. Mwalimu anapaswa kutumia mwili wake wote ishara za uso (macho, tabasamu), miondoko ya mikono, na sauti (kiimbo, msisitizo, kuiga sauti za wanyama au vitu) ili kuwavuta watoto na kuwafanya wahisi ni sehemu ya hadithi.

Matumizi ya Lugha Rahisi na Inayoeleweka: Mwalimu anapaswa kuchagua maneno na sentensi zinazoendana na umri na uwezo wa lugha wa watoto. Lengo si kuonesha ubingwa wake wa lugha, bali ni kuwasilisha ujumbe kwa njia ambayo watoto wataielewa na kujifunza msamiati mpya bila kulemewa.

Ushirikishwaji: Badala ya kuwa msimuliaji pekee, mwalimu bora huwageuza watoto kuwa sehemu ya hadithi. Anaweza kufanya hivi kwa kuwauliza maswali kama, "Mnafikiri nini kitatokea?", kuwahimiza waige sauti fulani, au kuwapa fursa ya kuongeza mawazo yao kwenye hadithi. Hii inawafanya wawe makini na kuchangamsha akili zao.

3. Fafanua kwa kifupi uhusiano uliopo kati ya mchoro na maendeleo ya stadi ya kuandika kwa mtoto. (Mambo manne).

Mchoro na uandishi vina uhusiano wa karibu sana, ambapo mchoro hufanya kazi kama daraja la kumvusha mtoto kuelekea kwenye uandishi rasmi.

Kwanza, **mchoro huimarisha misuli midogo ya vidole (fine motor skills)**. Kitendo cha kushika penseli, kalamu ya rangi, au chaki na kujaribu kuchora maumbo mbalimbali huimarisha misuli ya vidole na kiganja. Misuli hii ndiyo inayohitajika baadaye ili aweze kushika kalamu kwa njia sahihi na kuandika herufi kwa ufasaha.

Pili, **mchoro hujenga uratibu kati ya jicho na mkono**. Mtoto anapochora, anajifunza kuongoza mkono wake ili uchoraji ulingane na kile anachokiona au anachokiwazia. Uwezo huu wa kuratibu macho na mikono ni muhimu sana katika uandishi, ambapo anahitaji kuangalia herufi na kuziandika kwa usahihi.

Tatu, **mchoro ni njia ya awali ya mawasiliano ya alama**. Kabla ya kujua herufi, mtoto anatumia mchoro kuwasilisha mawazo na hisia zake. Anajifunza dhana muhimu kwamba alama (mchoro) inaweza kuwakilisha kitu halisi. Dhana hii inamrahisishia baadaye kuelewa kwamba herufi nazo ni alama zinazowakilisha sauti.

Nne, **mchoro humfundisha dhana za mwelekeo na nafasi**. Anapochora, mtoto huanza kuelewa dhana kama vile juu, chini, kushoto, kulia, ndani, na nje. Uelewa huu wa mwelekeo unakuwa muhimu anapoanza

kuandika herufi, kwani herufi nyingi zinatofautishwa na mwelekeo wa mistari na miduara yake (k.m., 'b' na 'd').

4. Bainisha manufaa manne ya kutumia kadi za maneno katika ufundishaji wa kusoma.

Kadi za maneno ni zana rahisi lakini yenye nguvu sana katika kumfundisha mtoto kusoma.

Husaidia utambuzi wa neno zima kwa muono. Badala ya mtoto kuhangaika kuunganisha sauti za herufi kila anapokutana na neno, kadi za maneno humzoesha kutambua neno zima kwa kuliona tu. Hii huongeza kasi na ufasaha wake wa kusoma.

Hufanya ujifunzaji uwe wa kuvutia na wenye mwingiliano. Kadi hizi zinaweza kutumika katika michezo mbalimbali, kama vile "tafuta neno linalofanana na picha" au "panga kadi kuunda sentensi." Hali hii ya mchezo humfanya mtoto afurahie somo na kushiriki kikamilifu, tofauti na ufundishaji wa ubaoni pekee.

Huboresha kumbukumbu. Kitendo cha kuona neno lilelile kwenye kadi mara kwa mara husaidia kulihifadhi kwenye kumbukumbu ya muda mrefu ya mtoto. Mwalimu anaweza kurudia kadi za maneno yaliyofundishwa ili kuhakikisha watoto hawayasahau.

Ni zana inayobadilika na rahisi kutumia. Kadi za maneno zinaweza kutumiwa kufundisha dhana nyingi—kuanzia herufi, maneno, hadi sentensi. Mwalimu anaweza kuzitumia kwa mwanafunzi mmoja mmoja, kwenye vikundi vidogo, au darasa zima, na ni rahisi kuzibeba na kuzitumia popote.

5. Taja changamoto nne anazoweza kukumbana nazo mtoto mwenye uwasiliano mdogo na wazazi wake katika kujifunza lugha.

Mtoto asiyekuwa na mwingiliano wa kutosha wa kimawasiliano na wazazi wake hukutana na changamoto zifuatazo:

- **Msamiati mdogo:** Hukosa fursa ya kusikia na kujifunza maneno mapya yanayotokana na mazungumzo ya kila siku na wazazi.
- **Ugumu wa kujieleza:** Hukosa mazoezi ya kuelezea hisia, mahitaji, na mawazo yake, hivyo anapata shida kufanya hivyo shuleni na kwa wenzake.

- **Ukosefu wa kujiamini:** Huona aibu au woga wa kuzungumza kwa sababu hajazoea kushirikishwa kwenye mazungumzo nyumbani.
- **Uwezo mdogo wa kuelewa na kufuata maelekezo:** Hukosa uzoefu wa kusikiliza na kuchanganua maelekezo yanayotolewa kwenye mazungumzo ya kifamilia.

6. Eleza kwa kifupi jinsi mwingiliano wa kijamii (kucheza na wenzake) unavyochochea upataji wa lugha kwa mtoto. (Hoja nne).

Mwingiliano wa kijamii, hasa kupitia michezo, ni maabara bora ya lugha kwa mtoto.

Hutoa muktadha halisi wa matumizi ya lugha. Anapocheza na wenzake, mtoto anahitaji kutumia lugha kwa malengo halisi: kuomba kitu ("naomba gari lako"), kutoa maelekezo ("panda hapa"), au kujadiliana ("leo tucheze mpira"). Matumizi haya halisi huifanya lugha iwe na maana zaidi kwake.

Hukuza msamiati wa kijamii. Kupitia michezo, anajifunza maneno na misemo ambayo huenda asiyapate darasani au kutoka kwa watu wazima, kama vile lugha ya utani, majina ya michezo, na maneno yanayotumiwa na rika lake.

Hufundisha stadi za majadiliano na ushirikiano. Michezo mara nyingi huhitaji makubaliano na maelewano. Mtoto hujifunza jinsi ya kueleza maoni yake, kusikiliza wengine, na hata kutatua migogoro midogo kwa kutumia maneno badala ya nguvu.

Hujenga ujasiri wa kutumia lugha. Akiwa na wenzake, mtoto hujisikia huru zaidi kujaribu kutumia maneno mapya bila woga wa kukosolewa vikali kama ambavyo angehisi mbele ya mtu mzima. Mazingira haya ya kirafiki humpa ujasiri wa kufanya majaribio ya lugha.

7. Kwa nini ni muhimu kwa mwalimu kutumia lugha ya staha anapomrekebisha mtoto aliyekosea kutamka neno? Toa sababu nne.

Kutumia lugha ya staha na upole wakati wa kumrekebisha mtoto ni muhimu sana kwa maendeleo yake.

Hulinda na kujenga hali ya kujiamini ya mtoto. Kumkosoa kwa ukali au kumcheka anapokosea kunaweza kumvunja moyo na kumfanya aogope kuzungumza tena. Lugha ya staha (k.m., "Umejaribu vizuri sana, hebu sasa tuseme 'mpira' badala ya 'pila'") inamfanya aone kosa kama sehemu ya kujifunza.

Huhimiza mtazamo chanya kuhusu ujifunzaji. Mtoto anapofurahia mazingira ya kujifunzia, atakuwa na hamasa ya kuendelea kujaribu. Lugha ya upole inamhakikishia kuwa darasa ni mahali salama pa kufanya makosa na kujifunza kutokana nayo.

Hudumisha uhusiano mzuri kati ya mwalimu na mwanafunzi. Mtoto anapomwamini na kumpenda mwalimu wake, anakuwa tayari zaidi kupokea maelekezo na masahihisho. Ukali huharibu uhusiano huu na kujenga ukuta wa woga.

Hutoa mfano wa kuigwa wa mawasiliano bora. Mwalimu ndiye kioo cha wanafunzi. Anapotumia lugha ya staha, anawafundisha watoto jinsi ya kuwasiliana na wengine kwa heshima, na jinsi ya kuwakosoa wenzao kwa njia isiyoumiza.

8. (a) Eleza maana ya ‘utambuzi wa fonimu’.

(b) Taja shughuli mbili za kumsaidia mtoto katika utambuzi wa fonimu.

(a) Maana ya utambuzi wa fonimu

Utambuzi wa fonimu ni uwezo wa kusikia, kutambua, na kucheza na sauti ndogo kabisa za maneno zinazotofautisha maana (fonimu). Ni stadi ya kiusikiaji pekee, bila kuhusisha herufi zilizoandikwa. Kwa mfano, ni uwezo wa mtoto kutambua kwamba neno "bata" linaanza na sauti /b/ na neno "tata" linaanza na sauti /t/, na kwamba sauti hizo ndizo zinazofanya maneno hayo yawe na maana tofauti.

(b) Shughuli mbili za kusaidia utambuzi wa fonimu

- **Mchezo wa "Nadhani Sauti":** Mwalimu anasema sauti ya mwanzo ya neno (k.m., /m/...) na watoto wanapaswa kudhani maneno yanayoanza na sauti hiyo yaliyopo darasani (k.m., *meza*, *mwanafunzi*, *mlango*). Hii inawazoesha kusikiliza na kutambua sauti za mwanzo.
- **Uimbaji wa Nyimbo na Mashairi yenye Urudiaji Sauti:** Kutumia nyimbo au mashairi yanayorudia sauti fulani mara kwa mara (takriri sauti). Kwa mfano, shairi kama "**P**aka **p**eusi **p**enda **p**weza" linamsaidia mtoto kusikia na kuzoea sauti /p/ mara kwa mara, na hivyo kuimarisha utambuzi wake wa fonimu hiyo.

9. Ainisha mazoezi manne ya viungo yanayomwandaa mtoto kwa stadi ya kuandika.

Mazoezi yafuatayo ya viungo husaidia kumwandaa mtoto kwa stadi ya kuandika:

- **Kufinyanga udongo au plastisini:** Huimarisha misuli midogo ya vidole na kiganja, ambayo ni muhimu kwa kushika kalamu.
- **Kukusanya vitu vidogo:** Shughuli kama kuokota shanga, mawe madogo, au maharage kwa kutumia kidole gumba na cha shahada hujenga nguvu na uratibu wa vidole.
- **Kukata kwa mkasi salama:** Shughuli hii hujenga uratibu kati ya mkono na jicho na huimarisha misuli inayotumika kufungua na kufunga vidole.
- **Kushonea kadi:** Kutumia uzi na sindano isiyo na ncha kupitisha kwenye matundu yaliyotengenezwa kwenye karatasi ngumu huboresha umakini na uratibu wa mkono na jicho.

10. Fafanua kwa kifupi jinsi usomaji wa vitabu vya hadithi unavyoweza kuboresha stadi ya uandishi kwa mtoto.

Usomaji wa vitabu vya hadithi humpa mtoto ramani ya jinsi ya kuandika vizuri.

Humwonyesha muundo wa hadithi. Anaposoma au kusomewa hadithi, mtoto anajifunza bila kufundishwa rasmi kwamba hadithi huwa na mwanzo, kati (penye matukio), na mwisho. Uelewa huu unamsaidia kupanga mawazo yake kimantiki anapoanza kuandika visa vyake.

Huongeza msamiati na miundo ya sentensi. Vitabu humkutanisha mtoto na maneno mapya na sentensi zenye miundo tofauti kuliko zile anazotumia kila siku. Hii inapanua benki yake ya maneno na kumpa zana nyingi za kutumia katika uandishi wake ili kuufanya uwe wa kuvutia zaidi.

Huchochea ubunifu na mawazo. Hadithi humpeleka mtoto kwenye ulimwengu wa fantasia, matukio ya kuisisimua, na wahusika wa aina mbalimbali. Hii inachochea ubunifu wake na kumpa mawazo mengi ya nini cha kuandika.

Hutoa mifano ya mitindo ya uandishi. Kupitia vitabu tofauti, mtoto hukutana na mitindo mbalimbali—kuna hadithi za kuchekesha, za kuhuzunisha, na za kuelimisha. Hii inamwonesha kuwa uandishi unaweza kutumika kwa malengo tofauti na kwa njia tofauti.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

11. Chambua mambo matano yanayoweza kumfanya mtoto asijiamini anapozungumza mbele ya wenzake darasani.

Kukosa kujiamini katika kuzungumza ni changamoto kubwa kwa watoto wengi, na husababishwa na mambo yafuatayo:

Hofu ya Kuchekwa na Wenzake: Hii ni sababu kubwa zaidi. Ikiwa mtoto aliwahi kujaribu kuzungumza na akakosea kisha wenzake wakamcheka, anaweza kuunda kizuizi cha kiakili kinachomfanya aogope kujaribu tena. Kumbukumbu ya dhihaka hiyo humfanya aone ni afadhali kukaa kimya kuliko kupitia aibu ile tena.

Mazingira ya Nyumbani Yasiyoruhusu Uhuru wa Kujeleza: Katika baadhi ya familia, watoto hawapewi fursa ya kuzungumza au kutoa maoni yao; wanaambiwa "watoto hawazungumzi wakubwa wanapoongea." Mtoto anayelelewa katika mazingira haya huja shuleni akiwa na dhana kwamba maoni yake hayana umuhimu, hivyo anasita kuzungumza.

Kukosolewa Vikali na Mwalimu au Mtu Mzima: Mwalimu anayemkaripia au kumkosoa mtoto kwa sauti kali anapokosea matamshi au kujibu swali vibaya, anaua ari na ujasiri wa mtoto huyo. Badala ya kujiona yupo mahali salama pa kujifunza, mtoto atamwona mwalimu kama jaji na ataogopa kusema chochote ili asikosee na kuadhibiwa.

Msamiati Mdogo: Mtoto anapojisikia kuwa hana maneno ya kutosha kuelezea wazo alilonaldo, anaweza kuamua kukaa kimya. Anaweza kuwa na wazo zuri kichwani, lakini anashindwa kulivika maneno, na hofu ya kuonekana hajui au kuishia kuchechemea maneno inamfanya asichangie.

Hulka ya Aibu ya Asili: Baadhi ya watoto kwa asili wana tabia ya aibu na upole (introverts). Hawa huhitaji muda mrefu zaidi kuzoea mazingira na watu wapya. Kwao, kuzungumza mbele ya kundi kubwa la watu ni changamoto ya kihisia na wanahitaji kuandaliwa na kutiwa moyo kwa njia ya kipekee ili waweze kushiriki.

12. Eleza umuhimu wa mbinu ya igizo-dhima katika kukuza stadi za mawasiliano kwa watoto. (Hoja tano).

Igizo-dhima ni mbinu madhubuti sana ya kufundisha mawasiliano kwa vitendo, na umuhimu wake ni kama ifuatavyo:

Hujenga Ujasiri na Kupunguza Uoga: Katika igizo-dhima, mtoto "anakuwa" mtu mwingine, kama vile daktari, muuzaji duka, au mzazi. Hii inampa "kibali" cha kuzungumza na kutenda kwa njia ambayo asingefanya kama yeye mwenyewe. Kujificha nyuma ya uhusika kunampunguzia woga wa kukosea na kumjengea ujasiri wa kutumia lugha.

Hufundisha Matumizi ya Lugha katika Mukstadha Halisi: Mbinu hii inamwezesha mtoto kufanya mazoezi ya kutumia lugha katika hali halisi za maisha. Kwa mfano, anapofanya igizo la sokoni, anajifunza jinsi ya kuuliza bei, kuomba kitu, na kushukuru. Hii ni bora kuliko kukariri maneno bila kuelewa yanatumika wapi na lini.

Hukuza Stadi za Kijamii na Ushirikiano: Igizo-dhima mara nyingi hufanywa katika vikundi, hivyo huwalazimu watoto washirikiane. Wanajifunza kusikiliza mawazo ya wenzao, kupanga nani atasema nini, na kuitikia kulingana na matendo ya wengine. Stadi hizi za ushirikiano ni muhimu sana katika mawasiliano ya kila siku.

Huboresha Uelewa wa Hisia na Mitazamo ya Wengine: Mtoto anapovaa viatu vya mtu mwingine, anaanza kufikiria na kuhisi kama mtu huyo. Igizo la kuwa mgonjwa linamfundisha huruma; igizo la kuwa mwalimu linamfundisha mamlaka na subira. Uelewa huu wa hisia (empathy) unamfanya awe mzungumzaji na msikilizaji bora zaidi.

Hufanya Ujifunzaji Kuwa wa Kufurahisha na Kukumbukwa: Watoto hujifunza vizuri zaidi kupitia michezo. Igizo-dhima ni mchezo unaohusisha ubunifu na furaha. Kwa sababu wanakuwa wanacheza na kufurahi, wanajifunza lugha na stadi za mawasiliano bila hata kutambua, na maarifa hayo hudumu kwenye kumbukumbu zao kwa muda mrefu.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

15. Fafanua faida tano za kutumia mashairi na nyimbo katika ufundishaji wa lugha kwa watoto wa elimu ya awali.

Mashairi na nyimbo ni zana zenye nguvu isiyopingika katika elimu ya awali kwa sababu zifuatazo:

Hurahisisha Ukariaji wa Msamiati na Miundo ya Sentensi: Ubongo wa mtoto hupenda midundo na marudio. Vina, midundo, na urudiaji wa maneno katika nyimbo na mashairi hurahisisha sana ukamataji na ukumbukaji wa maneno mapya na jinsi sentensi zinavyoundwa. Ni rahisi kwa mtoto kukumbuka "Twende shule, tusome sana" kupitia wimbo kuliko kukariri sentensi hiyo peke yake.

Huboresha Matamshi na Ujuzi wa Kiusikivu: Kuimba na kukariri mara kwa mara kunampa mtoto mazoezi ya kutamka sauti na maneno mbalimbali kwa usahihi. Vilevile, ili aweze kuimba pamoja na wengine, ni lazima asikilize kwa makini maneno, sauti na midundo, hivyo basi anajenga stadi muhimu ya usikivu makini.

Hufanya Ujifunzaji Kuwa wa Kufurahisha na Kuchangamsha: Watoto hupenda kuimba, kucheza na kupiga makofi. Kutumia nyimbo na mashairi hugeuza somo la lugha kutoka kuwa shughuli ya kiakili pekee na kuwa shughuli inayohusisha mwili mzima na hisia. Furaha hii huongeza hamasa ya mtoto ya kujifunza.

Hujenga Umoja na Stadi za Kijamii: Kuimba wimbo au kukariri shairi kama darasa zima hujenga hisia ya kuwa kitu kimoja. Hata mtoto mwenye aibu na asiyependa kuzungumza peke yake hujisikia huru na salama anapoimba akiwa sehemu ya kundi. Hii inamwezesha kushiriki bila shinikizo.

Hukuza Ubunifu na Utamaduni: Mashairi na nyimbo nyingi za kitamaduni hubeba hekima, maadili, na historia ya jamii. Kuzitumia darasani sio tu kunafundisha lugha, bali pia kunamrithisha mtoto utamaduni wake. Vilevile, mwalimu anaweza kuwahimiza watoto kubuni beti zao wenyewe, hivyo kukuza ubunifu wao.

16. Mtoto katika darasa lako ana tatizo la kuunganisha sauti za herufi kuwa maneno (k.m. anasema /b/ /a/ /b/ /a/ lakini anashindwa kusema 'baba'). Eleza mikakati mitano utakayoitumia kumsaidia.

Tatizo hili, linalojulikana kama "blending," ni la kawaida na linahitaji subira na mbinu sahihi. Hii ndiyo mikakati nitakayotumia:

Kutumia Mbinu ya "Sauti Inayoteleza" (Continuous Blending): Badala ya kutamka sauti kwa kukatiza (/b/.../a/.../b/.../a/), nitamfundisha kutelezesha sauti moja hadi nyingine bila kusimama. Nitaanza na sauti za konsonanti zinazoweza kurefushwa kama 's', 'm', 'r'. Kwa mfano, kwa neno 'mama', nitasema "mmmmmaa-mmmmaa" kwa mtiririko, kisha nitaharakisha kidogo hadi neno "mama" lisikike. Hii inamsaidia kuhisi muunganiko wa sauti.

Kutumia Zana za Kuona na Kushika (Visual and Tactile Aids): Nitachora mistari au duara kwenye ubao au karatasi kuwakilisha kila sauti. Anapotamka sauti ya kwanza (/b/), atasogeza kidole chake kwenye duara la kwanza. Anapotamka ya pili (/a/), atasogeza kidole bila kukiinua hadi kwenye duara la pili. Kitendo hiki cha kimwili cha kutelezesha kidole kinasaidia ubongo wake kuunganisha sauti.

Kuanza na Maneno Mafupi na Yanayofahamika: Nitaanza na maneno ya silabi mbili zenye muundo wa Konsonanti-Vokali (KV) ambayo mtoto anayafahamu vizuri, kama vile *mama, baba, kaka, meza, jua*. Kuanza na maneno anayoyajua maana yake kunampa muktadha na kumsaidia kukisia neno zima hata kabla hajamaliza kuunganisha sauti.

Kutumia Mchezo wa "Sauti ya Siri": Nitamwambia, "Nitasema sauti za neno la siri, na wewe nadhani ni neno gani." Kisha nitasema sauti polepole, k.m., /m/ /p/ /i/ /r/ /a/. Kama atashindwa, nitarudia kwa kasi zaidi na zaidi hadi neno "mpira" lijitokeze. Hali hii ya mchezo hupunguza shinikizo na kumfanya mtoto awe na hamu ya kusikiliza kwa makini.

Kutoa Sifa na Motisha ya Mara kwa Mara: Hili ni jambo la muhimu zaidi. Nitampongeza kwa kila jaribio analofanya, hata kama halijawa sahihi kabisa. Maneno kama, "Umepatia sauti ya kwanza, jaribu tena!" au "Karibu sana, nimependa ulivyojaribu!" yanamjengea ujasiri na kumfanya aone kuwa anaweza, hivyo basi ataendelea kujaribu bila kukata tamaa.